

Bruxelles, 29.4.2020
COM(2020) 315 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Sprijinirea Balcanilor de Vest pentru combaterea COVID-19 și redresarea
post-pandemică**

**Contribuția Comisiei în perspectiva reuniunii liderilor UE și ai Balcanilor de Vest din
6 mai 2020**

Comunicare a Comisiei privind sprijinirea Balcanilor de Vest pentru combaterea COVID-19 și redresarea post-pandemică

I. Introducere

Balcanii de Vest fac parte integrantă din Europa și reprezintă o prioritate geostrategică pentru Uniunea Europeană. Perspectiva europeană a întregii regiuni a fost confirmată din nou în martie 2020, când statele membre au aprobat propunerile Comisiei privind o **metodologie consolidată**¹ pentru procesul de aderare și au decis să deschidă negocierile de aderare cu **Republica Albania și Republica Macedonia de Nord**. Pentru Uniunea Europeană este foarte important să promoveze în continuare stabilitatea și prosperitatea Balcanilor de Vest și să valorifice interesele strategice pe care le are în comun cu această regiune.

În pofida măsurilor hotărâte pe care le-au luat partenerii din Balcanii de Vest, **pandemia de COVID-19**, în afara impactului său uman imediat, **are un efect perturbator asupra economiilor regiunii și a vieții locuitorilor acesteia**, impunând o povară fără precedent asupra sistemelor de sănătate și de protecție socială. Mii de cetățeni sunt expuși riscului de a-și pierde locul de muncă, iar măsurile de sprijin temporar acordate de guverne (indemnizații de șomaj, amânări/scutiri de la plata impozitelor și a contribuțiilor la asigurările sociale etc.) au un impact bugetar important. De asemenea, guvernele trebuie să extindă rapid gradul de acoperire a sistemelor de protecție socială. Pandemia a avut consecințe negative și asupra eforturilor comune în materie de migrație.

Cu toate că este la rândul său puternic afectată de pandemie, UE are **responsabilitatea deosebită și interesul special de a juca un rol de prim plan în cadrul răspunsului la nivel mondial** și de a oferi asistență partenerilor aflați în dificultate, cu atât mai mult celor din vecinătatea sa imediată. În cadrul eforturilor sale internaționale, UE acordă un **sprijin esențial și fără precedent Balcanilor de Vest**. UE asigură țărilor din regiune un sprijin financiar în valoare de peste 3,3 miliarde EUR pentru a le ajuta să facă față crizei sanitare imediate și nevoilor umanitare care decurg din aceasta, precum și impactului structural și pe termen mai lung asupra societăților și economiilor lor. Având în vedere perspectiva europeană a Balcanilor de Vest, UE îi tratează, de asemenea, ca parteneri privilegiați, acordându-le acces la numeroase inițiative și instrumente rezervate statelor membre ale UE.

Liderii UE și cei ai regiunii se vor întâlni la 6 mai 2020 pentru a reflecta asupra provocărilor cu care se confruntă. Pentru a contribui la aceste discuții, prezenta comunicare evidențiază **solidaritatea Uniunii Europene cu Balcanii de Vest** în ceea ce privește combaterea impactului imediat al COVID-19 și definește domeniile de cooperare reciprocă. Prezenta comunicare are în vedere un sprijin pe termen mai lung din partea UE pentru redresarea economică, **pregătind terenul pentru un plan economic și de investiții mai detaliat pentru regiune, pe care Comisia îl va prezenta** în cursul acestui an. De asemenea, prezenta comunicare anticipează o nouă intensificare a angajamentului și a sprijinului din partea UE pentru concretizarea perspectivei europene a regiunii, prin sprijinirea tuturor partenerilor în **abordarea reformelor fundamentale necesare din domeniile democrației, statului de**

¹ Comunicarea Comisiei „Consolidarea procesului de aderare – O perspectivă credibilă de aderare la UE pentru Balcanii de Vest”, [COM\(2020\) 57 final](#).

drept și economiei, cu o și mai mare fermitate, astfel cum se prevede în metodologia consolidată.

II. Sprijinul acordat de UE Balcanilor de Vest în combaterea COVID-19

În cadrul răspunsului său la criză, UE a decis să ofere un sprijin financiar substanțial regiunii Balcanilor de Vest, dar și să o includă, în cea mai mare măsură posibilă, în propriul său răspuns. Cu toate că și alți parteneri și-au lărgit sprijinul pe care îl acordă regiunii, procedurile flexibile și deciziile rapide i-au permis UE să fie și de această dată cel mai eficace și mai fiabil partener al regiunii.

UE a mobilizat în beneficiul **cetățenilor** din Balcanii de Vest **un pachet în valoare de peste 3,3 miliarde EUR**². Acest pachet include realocări din **Instrumentul de asistență pentru preaderare**³ în valoare de **38 de milioane EUR** destinate sprijinului imediat pentru sectorul sănătății, în special prin furnizarea de consumabile și echipamente medicale esențiale pentru salvarea de vieți, cum ar fi echipamentele individuale de protecție, testele și aparatele pentru respirație artificială⁴, **389 de milioane EUR** pentru a răspunde **nevoilor sociale și în materie de redresare economică** și alte **455 de milioane EUR aferente pachetului de relansare economică** a regiunii, în strânsă cooperare cu instituțiile financiare internaționale, precum și o propunere⁵ de **asistență macrofinanciară în valoare de 750 de milioane EUR** și un **pachet în valoare de 1,7 miliarde EUR**, reprezentând asistență din partea **Băncii Europene de Investiții**. De asemenea, UE acordă **refugiaților și migranților vulnerabili asistență umanitară imediată în valoare de 4,5 milioane EUR**, destinate protecției, sprijinului pentru minorii neînsoțiți și asistenței medicale, inclusiv în vederea pregătirii pentru COVID-19, și sprijin de urgență, în valoare de **8 milioane EUR** din **Instrumentul care contribuie la stabilitate și pace**, pentru migranții și refugiații blocați în Balcanii de Vest. În plus, **Fondul de solidaritate** al UE, deschis țărilor din Balcanii de Vest care au început negocierile de aderare, acoperă în prezent și crizele de sănătate publică.

O parte importantă a sprijinului economic acordat de UE va **ajuta sectorul privat să facă față provocărilor financiare și în materie de lichidități** prin mobilizarea sistemelor de garantare finanțate de UE, în cooperare cu instituțiile financiare internaționale.

Răspunsul UE urmează o **abordare de echipă, „Echipa Europa” (Team Europe)**⁶: sprijinul nostru rapid și clar direcționat combină resurse din partea instituțiilor UE, a statelor membre și a instituțiilor financiare, în special Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană

² Fonduri alocate în cadrul actualului Program indicativ multianual pentru perioada 2014-2020.

³ Actualele programe de sprijin din cadrul IPA sunt, de asemenea, adaptate și accelerate, de exemplu, asistența pentru preaderare acordată de UE pentru dezvoltarea rurală (IPARD) și cooperarea transfrontalieră UE-Balcanii de Vest (REGIO).

⁴ UE finanțează furnizarea a aproximativ 95 000 de teste de depistare a COVID-19, 500 de paturi de spital, 450 de aparate pentru respirație artificială, 100 de monitoare de terapie intensivă, 100 de containere pentru triaj, 10 ambulanțe, peste 4,5 milioane de echipamente de protecție, precum și sute de dispozitive medicale (cum ar fi raze X, electrocardiografe, scanere CT, defibrilatoare, pompe de perfuzie) și mii de consumabile medicale (cum ar fi termometre, catetere, tuburi, seringi, măști). De asemenea, UE a suportat costul a 16 zboruri pe distanțe lungi care au transportat 750 de tone de consumabile medicale achiziționate din alte surse.

⁵ 2020/0065 (COD) Propunere de Decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind acordarea de asistență macrofinanciară partenerilor din cadrul politicii de extindere și de vecinătate în contextul crizei cauzate de pandemia de COVID-19, 22 aprilie 2020.

⁶ Comunicare privind răspunsul UE pe plan mondial la COVID-19 [JOIN (2020) 11 final] din 8.4.2020.

pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Împreună cu partenerii noștri, ne asigurăm că finanțarea substanțială din partea UE care le-a fost deja alocată este clar direcționată pentru a-i ajuta să facă față impactului pandemiei. În paralel, unele state membre ale UE oferă și sprijin bilateral, sub formă fie de fonduri, fie de donații de consumabile medicale.

Ca urmare a pandemiei de COVID-19, și Balcanii de Vest **au activat mecanismul de protecție civilă al Uniunii (UCPM)** și au început deja să primească asistență din partea statelor membre și a statelor participante la UCPM. **Serbia, Macedonia de Nord și Muntenegru**, în calitate de state participante la mecanism, pot să contribuie la rescEU și să solicite sprijin din partea acestuia, inclusiv în ceea ce privește rezerva de produse farmaceutice și consumabile și echipamente medicale. Printre persoanele repatriate în Europa datorită zborurilor organizate și cofinanțate de UCPM s-au numărat și cetățeni din Balcanii de Vest blocați în străinătate. Autoritățile de protecție civilă din Balcanii de Vest vor continua să participe la cursurile de formare, exercițiile și schimburile de experți din cadrul UCPM. De asemenea, UE **apreciază sprijinul valoros** pe care Balcanii de Vest l-au acordat UE și vecinilor lor imediați în ceea ce privește personalul medical și echipamentele medicale. Acest sprijin reflectă solidaritatea și valorile fundamentale care stau la baza UE.

Prin urmare, pandemia actuală demonstrează în mod clar că UE și Balcanii de Vest **abordează împreună provocările comune**, inclusiv prin **achiziții publice comune de echipamente medicale**, scutirea regiunii de la **regimul de autorizare a exporturilor** aplicat de UE pentru echipamentele individuale de protecție⁷ și **furnizarea de către UE a materialului de testare** dezvoltat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene pentru a asigura funcționarea corectă a testelor de depistare a coronavirusului în Balcanii de Vest. Părțile interesate din întreaga regiune sunt pe deplin integrate în eforturile europene în materie de **cercetare și inovare** privind COVID-19. Întreaga regiune beneficiază, de asemenea, de asistență tehnică și de schimburi de informații facilitate de **Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor**, în timp ce țările candidate din Balcanii de Vest au fost invitate ca observatori în cadrul **Comitetului pentru securitate sanitară al UE** și au acces la **sistemul conexe de alertă precoce și răspuns rapid**.

Ca urmare a propunerii comune prezentate de Secretariatul permanent al Comunității Transporturilor și de Acordul central european de comerț liber (CEFTA), conceptul de „culoare verzi” a fost extins la Balcanii de Vest, asigurându-se astfel fluxul rapid al bunurilor esențiale în regiune. Comisia este pregătită să implice îndeaproape regiunea în punerea în aplicare a „**Foii de parcurs europene comune** pentru ridicarea măsurilor de limitare a răspândirii COVID-19”. Dincolo de această urgență sanitară și de restricțiile aferente privind circulația mărfurilor și a pasagerilor, Comisia s-a angajat, de asemenea, pe termen lung, să contribuie la o mai bună conectivitate cu Balcanii de Vest, abordând blocajele structurale de la frontierele dintre UE și Balcanii de Vest. De asemenea, Comisia a emis linii directoare⁸ privind punerea în aplicare a introducerii **restricțiilor temporare de călătorie** aplicabile tuturor deplasărilor neesențiale din țări terțe către UE, inclusiv privind gestionarea situației persoanelor care sunt nevoite să rămână în UE mai mult timp decât sunt autorizate.

⁷ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/568 al Comisiei din 23 aprilie 2020 de instituire a obligației de a prezenta o autorizație de export pentru exportul anumitor produse (JO L 129, 24.4.2020).

⁸ C(2020) 2050 final.

Această cooperare dintre UE și Balcanii de Vest și sprijinul din partea UE **depășesc cu mult ceea ce alți parteneri au oferit regiunii**, reflectând ancorarea sa strategică. Instituțiile UE desfășoară campanii de comunicare intensive, care vizează asistența furnizată de UE, publică pe teren articole de opinie comune cu statele membre ale UE, sprijină campaniile „Rămâneți acasă” și contribuie la diseminarea de informații factuale privind COVID-19. În acest sens, încercările de a prezenta în mod eronat originile crizei și eforturile de combatere a acesteia trebuie contracarate în mod public și cu fermitate, consolidând totodată cooperarea în vederea apărării libertății de exprimare și a libertății mass-mediei.

III. Perioada ulterioară COVID-19 – un plan de redresare economică și de investiții

Balcanii de Vest vor avea nevoie de sprijin continuu pentru a **face față impactului crizei provocate de pandemia de COVID-19**. După ce se vor relaxa măsurile imediate de limitare a pandemiei de COVID-19, va începe o nouă etapă de cooperare strânsă pentru a combate puternicul impact socioeconomic al crizei. În cursul acestui an, Comisia Europeană va prezenta un **plan economic și de investiții pentru regiune**.

Planul va include un **pachet substanțial de investiții pentru regiune**. La 2 mai 2018, Comisia a propus pentru Instrumentul de preaderare III un pachet financiar aferent **perioadei 2021-2027** în valoare totală de 14,5 miliarde EUR, din care cea mai mare parte este destinată Balcanilor de Vest. Comisia preconizează o **dublare a granturilor acordate** prin intermediul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest, pentru a sprijini dezvoltarea sectorului privat, conectivitatea, digitalizarea, Agenda verde și investițiile sociale. De asemenea, Comisia preconizează majorarea substanțială a **garanțiilor financiare menite să sprijine investițiile publice și private** în regiune prin intermediul **Instrumentului de garantare**, special creat în acest scop **în temeiul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest**.

Tranziția verde și transformarea digitală vor juca un rol central în relansarea și modernizarea economiilor Balcanilor de Vest. Investițiile în tehnologii și capacități curate și digitale, împreună cu o economie circulară, vor contribui la crearea de locuri de muncă și la creșterea economică. De asemenea, se va acorda sprijin pentru a îmbunătăți **competitivitatea** economiilor Balcanilor de Vest, pentru a **le conecta mai bine în cadrul regiunii și cu UE** și pentru a contribui la **pregătirea Balcanilor de Vest pentru era digitală**. Se va acorda sprijin pentru o economie în serviciul cetățenilor, inclusiv prin intermediul cooperării privind **educația și sănătatea**, nu în ultimul rând pentru a consolida reziliența sistemelor de sănătate, **protecția socială și incluziunea socială**, egalitatea de șanse, accesul pe piața forței de muncă, în special prin punerea în aplicare într-o mai mare măsură a unor politici active în domeniul pieței muncii, **condiții de muncă echitabile**, inclusiv acordarea de sprijin pentru consolidarea dialogului social, cultură, cercetare și inovare.

Se va acorda o atenție specială **legăturilor de transport și celor energetice**, care sunt esențiale atât pentru dezvoltarea economică a regiunii, cât și pentru UE. În acest an, UE intenționează să propună un pachet în valoare de 135 de milioane EUR⁹ pentru a finanța șase noi proiecte de investiții în infrastructură din cadrul Agendei privind conectivitatea pentru Balcanii de Vest. Prin această finanțare, **UE își va depăși angajamentul asumat în 2015 de**

⁹În plus, se vor furniza 65 de milioane EUR pentru a sprijini pregătirea și punerea în aplicare a proiectelor în temeiul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV), finanțarea acordată de UE Pachetului privind conectivitatea 2020 ajungând astfel la 200 de milioane EUR.

a furniza, până în 2020, suma de 1 miliard EUR sub formă de granturi UE pentru **Agenda privind conectivitatea**, care vor mobiliza, la rândul lor, aproape 4 miliarde EUR destinate unui număr de 45 de investiții în infrastructură menite să conecteze regiunea cu axele prioritare ale rețelelor transeuropene (TEN-T) și unor proiecte de interes reciproc ale Comunității Energiei. Cooperarea regională activă în contextul Comunității Energiei și al inițiativei privind conectivitatea în domeniul energiei în Europa Centrală și de Sud-Est este un bun punct de pornire pentru accelerarea investițiilor în aceste conexiuni energetice, precum și în proiectele privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică.

UE va continua să acorde o atenție specială **provocărilor cu care se confruntă tinerii**, în special în ceea ce privește perspectivele de angajare, inegalitatea și păstrarea tinerelor talente în regiune **pentru a combate exodul creierelor și alte provocări demografice** ale regiunii. Fondurile **Erasmus+ destinate regiunii s-au dublat din 2018** (ajungând la peste 65 de milioane EUR) și, totodată, se pune un accent sporit pe învățământul profesional. În viitor, se va acorda o atenție și mai mare competențelor digitale, precum și celor antreprenoriale și în materie de cercetare, pentru ca tinerii să aibă pregătirea necesară pentru a reuși pe plan economic și pentru a-și valorifica întregul potențial în era digitală.

Pandemia de COVID-19 a scos în evidență importanța bunei funcționări a **pieței unice** a UE ca element esențial al **prosperității și rezilienței** noastre. De asemenea, această pandemie a subliniat nivelul ridicat al interdependenței socioeconomice între UE și economiile Balcanilor de Vest, precum și în cadrul regiunii. Prin urmare, va fi esențial **să se conecteze într-un mod mai eficace economiile Balcanilor de Vest, atât în cadrul regiunii, cât și cu UE**. În acest sens, este necesar un angajament mai puternic din partea tuturor partenerilor din Balcanii de Vest pentru a aprofunda integrarea economică regională favorabilă incluziunii și pentru **a dezvolta o piață regională comună**, astfel cum s-a convenit, pe baza acquis-ului UE, precum și pentru a respecta angajamentele UE, ceea ce va avea, de asemenea, ca efect **transformarea regiunii într-o zonă de investiții mai atractivă**.

Organizațiile regionale - Consiliul de Cooperare Regională, Comunitatea Transporturilor, Comunitatea Energiei și Spațiul Central European de Comerț Liber - au o contribuție esențială în această privință. De asemenea, proiectele finanțate de UE au jucat un rol-cheie în reducerea obstacolelor din calea comerțului.¹⁰

Toate aceste măsuri de sprijin au aceleași obiective: să transforme Balcanii de Vest în **economii de piață funcționale, capabile să se integreze pe deplin în piața unică a UE**, să îmbunătățească climatul de afaceri și de investiții, contribuind, prin urmare, la sporirea fluxurilor comerciale în cadrul regiunii și cu UE¹¹, să creeze locuri de muncă și oportunități, reducând astfel exodul creierelor din regiune. Prin urmare, actuala criză nu trebuie să abată atenția de la principalele deficiențe structurale, cum ar fi șomajul ridicat (în special în rândul tinerilor), participarea scăzută pe piața forței de muncă (în special în cazul femeilor), neconcordanța dintre competențe și nevoile pieței forței de muncă, protecția socială insuficientă, nivelul scăzut de productivitate și competitivitate al sectorului agricol, aprovizionarea nediversificată cu energie și eficiența energetică scăzută. Solidul dialog economic și financiar, bazat pe **programele de reformă economică** ale partenerilor, rămâne un cadru important pentru orientarea și sprijinirea reformelor macroeconomice și structurale.

¹⁰ De exemplu, sistemul de schimb de date privind accizele a fost actualizat pentru a asigura identificarea electronică timpurie a camioanelor care transportă bunuri esențiale, aceste date fiind comunicate punctelor de trecere a frontierei pentru ca respectivele camioane să treacă frontiera prin culoarele verzi.

¹¹ În acest sens, Comisia a propus, la 3 aprilie, extinderea măsurilor comerciale autonome acordate de UE țărilor din Balcanii de Vest pentru încă 5 ani, până la sfârșitul lui 2025 [COM(2020) 135 final], 2020/0051 (COD).

Obiectivul Planului economic și de investiții va fi **de a impulsiona redresarea pe termen lung**, de a stimula creșterea economică și de a sprijini reformele necesare pentru a avansa pe calea către UE. Planul economic și de investiții se va inspira din prioritățile stabilite de Comisia Europeană pentru propria sa activitate în perioada 2019-2024 și va fi aliniat cu aceste priorități.

IV. Abordarea reformelor fundamentale

Criza actuală va putea fi depășită în mod eficace numai dacă **țările își îndeplinesc în continuare angajamentele în materie de reformă** și obțin rezultate concrete în ceea ce privește punerea lor în aplicare. Aceste elemente sunt esențiale pentru realizarea perspectivei lor europene. Pe lângă continuarea reformelor economice, este necesar **să se acorde o atenție sporită statului de drept, funcționării instituțiilor democratice și administrației publice**.

Este esențial să se consolideze **statul de drept sub toate aspectele sale**. Este nevoie de un sistem judiciar independent și eficient, de rezultate solide în lupta împotriva corupției, a criminalității organizate și a terorismului, precum și de o protecție eficace a drepturilor fundamentale, inclusiv a libertății de exprimare și a libertății mass-mediei. Mai precis, este extrem de important ca măsurile de urgență luate în timpul crizei să nu fie în detrimentul principiilor și valorilor fundamentale și ca aceste măsuri să rămână proporționale, să fie limitate în timp și să facă obiectul controlului democratic.

Pornind de la extinsa cooperare deja existentă, este esențial să se asigure un angajament activ continuu prin acțiuni comune și stabilite împreună privind **securitatea**, inclusiv împotriva riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, și privind **migrația și gestionarea frontierelor**. **Consolidarea instituțiilor democratice și asigurarea unor procese democratice care să fie într-o mai mare măsură favorabile incluziunii** rămân priorități-cheie. **Reforma administrației publice** este esențială pentru îmbunătățirea guvernantei la toate nivelurile. Aceasta include un grad sporit de transparență și asumare a răspunderii, o bună gestionare a finanțelor publice și îmbunătățirea nivelului de profesionalism al administrațiilor. Luate împreună, aceste măsuri constituie piatra de temelie pentru o redresare economică susținută.

Comisia își menține angajamentul ferm de a sprijini regiunea în realizarea acestor reforme. Noi măsuri vor fi prezentate într-o comunicare a Comisiei care va fi publicată în cursul acestui an.

Criza provocată de pandemia de COVID-19 ne pune la încercare solidaritatea și determinarea, dar și demonstrează în mod pregnant faptul că, în calitate de europeni cu un destin comun, conlucrăm mai strâns. În acest sens, recunoaștem că partenerii din Balcanii de Vest vor trebui să își găsească locul în cadrul viitorului nostru proces de reflecție privind viitorul Europei. Împreună vom depăși această criză și ne vom redresa. Și tot împreună ne vom consolida și mai mult cooperarea pentru a-i ajuta pe partenerii noștri să îndeplinească cerințele de aderare la UE.
